

ERÚ upozorňuje na obcházení pravidel jednostranného zvyšování cen dodávky energií

10.5.2023 - | Energetický regulační úřad

Ke změně smluvního ujednání, včetně cenového, může obecně dojít buď shodným projevem vůle smluvních stran, nebo jednostranným jednáním dodavatele.

Právo dodavatele jednostranně zvýšit cenu za dodávku elektřiny nebo plynu nebo měnit jiné smluvní podmínky nevyplývá ze zákona, ale musí být založeno smlouvou a realizováno v souladu se zákonem (ERÚ se k problematice vyjádřil ve výkladových stanoviscích č. 1/2022 a 2/2022).

ERÚ vychází z toho, že zakázanými ujednáními podle § 1814 občanského zákoníku jsou mj. taková, která dovolují dodavateli, aby ze své vůle změnil práva či povinnosti stran, či mu umožňují cenu zvýšit, aniž bude mít spotřebitel při podstatném zvýšení ceny právo od smlouvy odstoupit. K takovým jednáním se nepřihlíží. Takové jednání je podle zákona o ochraně spotřebitele **přestupkem**.

ERÚ se v současnosti v dotazech spotřebitelů i návrzích na řešení sporů setkává ve zvýšené míře se situacemi, kdy dodavatelé zvyšují zákazníkům cenu dodávky, aniž by takové jednání považovali za jednostrannou změnu smlouvy a zákazníkům takové zvýšení oznamovali podle pravidel energetického zákona. Jedná se zejména o následující situace:

I. Omezení platnosti sjednaného ceníku

Popis modelové situace: Zákazník uzavře smlouvu na dobu určitou, ale cena je dohodnutá ve smlouvě pouze na část doby platnosti smlouvy, např. pouze do konce prvního roku. Poté se cena změní podle aktuálního ceníku dodavatele zveřejněného na webových stránkách dodavatele.

Podstatou tohoto ujednání je libovůle dodavatele, který si bez omezení nárokuje po uplynutí určité doby rozhodovat o ceně dodávky. Je třeba odmítnout argumentaci dodavatelů, že by takový postup nepředstavoval jednostranné zvýšení ceny, které jsou povinni zákazníkům oznamovat. Jedinou výjimku by představovala situace, kdy by již v době uzavírání smlouvy bylo zcela konkrétně sjednáno, že od určitého okamžiku dojde ke zvýšení ceny za dodávku, přičemž tato výše ceny by byla již v době uzavírání smlouvy zákazníkovi známa.

Pokud bylo sjednáno, že po určité době dojde ke změně cenových podmínek, které nebyly známy v okamžiku uzavření smlouvy, je dodavatel povinen zákazníka o takovém zvýšení informovat a zákazník může smlouvu vypovědět. Vzor výpovědi naleznete ZDE.

Cena za dodávku musí být ujednána vždy dostatečně určitě (tj. musí být ujednána cena samotná nebo ujednán alespoň způsob jejího určení). Dodavatelé se výše nastíněným jednáním vystavují riziku, že smluvní vztah mezi nimi a zákazníkem se bude posuzovat jako závazek, který platně **nevznikl**, neboť po dobu jeho trvání nebyla sjednána cena, ani nebyl sjednán dostatečně určitě způsob jejího určení. Případně že závazek vznikl, ale zvýšení ceny nebylo platně oznámeno, a je tedy vůči zákazníkovi neúčinné.

Řešení situace: Zákazník by měl namítat vůči dodavateli, že změna ceny je neúčinná podle § 11a odst. 3 energetického zákona.

II. Zvýšení ceny při automatické prolongaci

Popis modelové situace: Zákazník uzavře smlouvu na dobu určitou, ve smlouvě je ujednáno, že pokud zákazník před uplynutím doby trvání smlouvy neoznámí, že požaduje skončení smlouvy, prodlužuje se doba trvání závazku na další období i bez jeho výslovného souhlasu (tzv. automatická prolongace). Smlouva dále obsahuje ujednání, že po prolongaci se bude cena za dodávku řídit podmínkami, které dodavatel před prolongací pouze uveřejní na svých webových stránkách, aniž by tyto podmínky adresně zákazníkovi oznámil.

V popsáném případě se o jednostranné zvýšení ceny ve smyslu § 11a odst. 1 energetického zákona jednat nemusí, bude-li mít zákazník možnost se rozhodnout ohledně prolongace smlouvy se znalostí budoucí ceny. V případě, že je ujednáno, že cena, účinná za dodávku uskutečňovanou po prolongaci, bude zveřejněna na webových stránkách dodavatele, je nezbytné, aby:

Pokud nejsou naplněny výše uvedené podmínky, uplatní se na tuto situaci standardní pravidla jednostranného zvyšování cen podle § 11a energetického zákona (s možností zákazníka smlouvu vypovědět, anebo namítat neúčinnost změny ceny).

Řešení situace: Jestliže dodavatel zveřejnil dostatečně konkrétně cenu účinnou po prolongaci s dostatečným předstihem před prolongací, zákazník může smlouvu do 20. dne před prolongací smlouvy (vzor výpovědi podle § 11c odst. 1 naleznete ZDE) anebo zabránit prolongaci způsobem uvedeným ve smlouvě.

Pokud dodavatel cenu s dostatečným předstihem nezveřejnil, nebo na ni neodkázal dostatečně konkrétně, pak by se jednalo o jednostrannou změnu v režimu § 11a energetického zákona, při předpokládaném uplynutí lhůty pro výpověď smlouvy by bylo namístě namítat neúčinnost změny podle § 11a odst. 3 energetického zákona.

<https://www.eru.cz/eru-upozornuje-na-obchazeni-pravidel-jednostranneho-zvysovani-cen-dodavky-energie>